

LAKIALOITE 17/2001 vp

Laki lapsilisälain 1 ja 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lapsilisälain uudistuksessa ehdotetaan, että lapsilisälaki ulotettaisiin koskemaan myös 17-vuo-

tiaiden ikäluokkaa, jolloin lapsilisää maksettaisiin kaikista alle 18-vuotiaista lapsista.

PERUSTELUT

Lapsilisäjärjestelmä on tarkoitettu kattamaan lapsista vanhemmille aiheutuvia kustannuksia. Nykyisen lainsäädännön mukaan lapsilisän maksaminen päättyy lapsen täytettyä 17 vuotta. Lasten elatusvelvollisuus ei tällöin kuitenkaan poistu. Vanhemmat ovat velvoitettuja huolehtimaan lastensa taloudellisista menoista täysi-ikäisyyteen asti ja joissakin tapauksissa jopa sen jälkeen. Lapsilisän maksamisen ikäraja onkin syytä nostaa 18-vuoteen. Myös sosiaali- ja terveysministeriön lapsilisätyöryhmä päätyi muistiossaan esittämään tätä.

Tällä hetkellä Suomen lainsäädäntö takaa alle 17-vuotiaan lapsen elatukseen 535 markkaa kuukaudessa. Jos perheessä on lapsilisään oikeutettuja sisarusia, maksetaan perheelle lapsilisää sisarkorotuksella. Lapsen täytettyä 17-vuotta hän voi saada opintorahaa. Vanhempien tulot vaikuttavat kotona asuvan opiskelijan opintorahaan. Kansaneläkelaitoksen tilastojen mukaan vuonna 1999 opintorahaa maksettiin 26 000:lle 17-vuotiaalle koko ikäluokan ollessa 67 700 lapsen suuruinen. Tilastot osoittavat, että yli puolet 17-vuotiaista eivät ole minkään tukijärjestelmän

piirissä. Useimmat vanhemmat huolehtivat lapsista perheille aiheutuvista kustannuksista ilman tukea juuri siinä vaiheessa, jolloin lapsen kulutustarpeet ovat suurimmillaan.

Lapsilisälain uudistus merkitsisi parannusta kaikkien muiden 17-vuotiaiden paitsi itsenäisesti asuvien opiskelijoiden taloudelliseen asemaan. Nykyinen opintoraha on nimittäin lapsilisää pienempi kaikilla vanhempiensa luona asuvilla 17-vuotiailla. Vuonna 1999 se oli keskimäärin 240 mk/kk.

Itsenäisesti asuvia 17-vuotiaita opiskelijoita oli puolestaan 6 000 ja heidän keskimääräinen opintorahansa oli 725 mk/kk. Tämä johtuu opintorahan vähävaraisuuskorotuksesta eli siitä, että opintorahaa saava voi saada opintorahansa korotettuna, jos vanhemmat ovat pienituloisia. Lapsilisälain uudistamisen myötä hallituksen pitääkin valmistella myös opintotukilain muutos. Tällöin periaatteena pitää olla se, etteivät vanhempien tulot vaikuta kenenkään 18-vuotta täyttäneen opintotukeen. Vähävaraisilla alle 18-vuotiailla itsenäisesti asuvilla opiskelijoilla pitäisi puoles-

taan olla oikeus harkinnanvaraiseen opintotukeen.

Lapsilisiä on korotettu viimeksi vuonna 1991. Lipposen hallitus leikkasi niitä kuitenkin vuonna 1995 kahdeksan prosenttia. Tämän leikkauksen jälkeen lapsilisiin ei ole tehty inflaatiotarkistuksia, joten niiden reaaliarvo on pudonnut tuntuvasti. Valtion lapsilisämenot ovat vuodesta 1994 pudonneet lähes miljardilla markalla, kun lapsilisää saavien lasten määrä on vähentynyt lähes 34 000 lapsella. Vuonna 2000 valtion lapsilisäkustannukset olivat runsaat 8,2 miljardia markkaa vuodessa, mikä oli 60 miljoonaa mark-

kaa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Lapsilisän ulottaminen 17-vuotiaisiin koskisi vuoden 2001 lopussa noin 66 500 lasta. Tämä lisäisi kokonaiskustannuksia vuositasolla noin 530 miljoonaa markkaa. Näistä kustannuksista osan voi kattaa 17-vuotiaiden opintorahan lakkauttamisesta kertyvistä säästöistä. Lapsilisien lisärahoitus on hoidettava lapsilisien kokonaisrahoitusta lisäämällä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

lapsilislain 1 ja 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1992 annetun lapsilislain (796/1992) 1 §:n 1 momentti ja 8 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1234/1993, seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Suomessa asuvan alle 18-vuotiaan lapsen elä-tusta varten maksetaan tämän lain mukaisesti valtion varoista lapsilisää.

— — — — —

8 §

Maksamisaika

Lapsilisä maksetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka kuluessa lapsi on syntynyt tai oikeus lapsilisään on alkanut, sen kalenterikuukauden loppuun, jonka kuluessa lapsi täyttää 18 vuotta.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Helsingissä 23 päivänä helmikuuta 2001.

Mari Kiviniemi /kesk
Liisa Hyssälä /kesk
Jaana Ylä-Mononen /kesk

Kyösti Karjula /kesk
Kari Myllyniemi /kesk
Eero Lämä /kesk

LA 17/2001 vp — Mari Kiviniemi /kesk ym.

Tanja Karpela /kesk
Mauri Salo /kesk
Markku Rossi /kesk
Pekka Nousiainen /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Osmo Puhakka /kesk
Olavi Ala-Nissilä /kesk
Timo Kalli /kesk
Jukka Vihriälä /kesk

Sirkka-Liisa Anttila /kesk
Matti Vanhanen /kesk
Maria Kaisa Aula /kesk
Aulis Ranta-Muotio /kesk
Katri Komi /kesk
Inkeri Kerola /kesk
Petri Neittaanmäki /kesk
Hannu Takkula /kesk